

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030**

„AKADEMIA FUNDRAISINGU DLA OSP” LEKCJA 4

Prawne aspekty zbiórek publicznych i fundraisingu

PREZENTACJA

opracowano w ramach Projektu

„Akademia fundraisingu dla OSP z Województwa Małopolskiego”

finansowanego ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Ramy prawne fundraisingu OSP: cel, zakres, rezultat

- **Cel lekcji:** umożliwić OSP prawidłowe rozpoznanie, *jaka forma wsparcia występuje w danym działaniu oraz jakie obowiązki prawne z tego wynikają* (formalności, dokumenty, sprawozdania, odpowiedzialność);
- **ZAKRES 1: Kwalifikacja prawna** - rozróżnienie darowizn, zbiórek publicznych, świadczeń odpłatnych i sprzedaży na cele statutowe oraz loterii fantowych;
- **ZAKRES 2: Zbiórki publiczne** - zasady legalnego prowadzenia, obowiązki identyfikacyjne, publikacja na portalu, sprawozdawczość i terminy;
- **ZAKRES 3: Poza zbiórką publiczną** - darowizny, wsparcie nieodpłatne (w tym użyczenie), świadczenia i sprzedaż – konsekwencje dowodowe i rozliczeniowe;
- **ZAKRES 4: Loterie i środowisko cyfrowe** - warunki legalności loterii fantowej, granice działań internetowych oraz odpowiedzialność organizatora;

Dlaczego kwalifikacja prawna ma znaczenie?

Błędna kwalifikacja prawna inicjatywy fundraisingowej może skutkować: wezwaniami organów, odmową publikacji zgłoszenia, koniecznością korekt sprawozdań, a w skrajnych przypadkach odpowiedzialnością wykroczeniową lub administracyjną. Najczęstsze źródło problemów to mylenie zbiórki publicznej z darowizną internetową, sprzedażą na cele statutowe albo loterią fantową.

PYTANIE DO DYSKUSJI

Najczęstsze ryzyka kwalifikacji w naszej OSP

**Które działania fundraisingowe
prowadzone przez naszą OSP
w ostatnich 1-2 latach były najbardziej narażone
na błędną kwalifikację prawną?**

*Czy występowały: gotówka w miejscu publicznym,
świadczanie wzajemne, losowość, działania internetowe?
Jakie były konsekwencje lub „sygnały ostrzegawcze”?*

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Mapa ścieżek prawnych w fundraisingu OSP

- **Zbiórka publiczna** – ofiary w gotówce/naturze w miejscu publicznym;
- **Darowizny i wsparcie nieodpłatne** – pieniężne, rzeczowe, użyczenie, nieodpłatne świadczenia;
- **Sprzedaż i świadczenia odpłatne** – towary/usługi, odpłatność za udział, świadczenia promocyjne;
- **Loteria fantowa i bingo fantowe** – losowość, dowód udziału, nagrody;
- **Środowisko cyfrowe (warstwa przekrojowa)** – dodatkowe obowiązki informacyjne i odpowiedzialność organizatora;

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Kluczowe pytania rozstrzygające o kwalifikacji prawnej

- Czy zbierane są ofiary w gotówce lub w naturze w miejscu publicznym?

- Jeżeli tak – czy nie zachodzi wyłączenie (np. loteria fantowa, zbiórka wśród osób znanych kwestującemu)?

- Czy występuje świadczenie wzajemne (towar/usługa/konkretna korzyść w zamian za wpłatę)?

- Czy występuje losowość i nagrody (ryzyko loterii fantowej lub bingo fantowe)?

- Czy mechanizm działa w środowisku cyfrowym w sposób wymagający dodatkowych obowiązków organizatora?

PYTANIE DO DYSKUSJI

Granice między darowizną a odpłatnością

Gdzie w praktyce naszej OSP przebiega granica między darowizną a wsparciem odpłatnym (sprzedażą lub świadczeniem)?

Jakie „podziękowania”, gadżety, bilety, pakiety korzyści uznajemy jeszcze za element informacyjny, a kiedy stają się świadczeniem wzajemnym wymagającym innego trybu?

Odpowiedzialność organizatora w OSP

- kto odpowiada za co?

Odpowiedzialność w działaniach fundraisingowych OSP jest przypisywana przede wszystkim do organizatora (OSP jako podmiot) oraz osób działających w jego imieniu. W praktyce oznacza to konieczność jasnego wskazania, kto podejmuje decyzje, kto prowadzi działania w terenie lub w środowisku cyfrowym oraz kto odpowiada za sprawozdawczość. Z perspektywy prawa kluczowe jest, aby działania były prowadzone zgodnie ze zgłoszeniem (jeżeli jest wymagane) oraz aby OSP potrafiła wykazać legalne pochodzenie środków i sposób ich wykorzystania.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Zbiórka publiczna w praktyce OSP

- sygnały, że działanie OSP może wymagać zgłoszenia zbiórki publicznej:

- zbieranie **gotówki do puszek/skarbonki** lub zbieranie **darów rzeczowych** od osób nieoznaczonych (przypadkowych);
- działania prowadzone w **przestrzeni ogólnodostępnej** (np. ulica, plac, park, teren przed sklepem, wydarzenie plenerowe);
- udział wielu osób zbierających (np. członkowie OSP, wolontariusze) – konieczność **jednolitej identyfikacji i kontroli** przebiegu;
- komunikat „zbieramy na...” nie decyduje o kwalifikacji – rozstrzygają **cechy przedsięwzięcia**, a nie jego nazwa;
- w razie wątpliwości: najpierw weryfikacja, czy nie zachodzi **wyłączenie** (np. loteria fantowa);

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Kiedy ustawa o zbiórkach publicznych nie ma zastosowania

- wyłączenia i typowe pomyłki:

- **Poza definicją zbiórki publicznej:** wpłaty przelewem, przez formularz online, SMS i operatorów płatności – to co do zasady nie jest zbiórką publiczną, lecz inna forma wsparcia wymagająca kwalifikacji;

- **Wyłączenia ustawowe (przykłady istotne dla OSP):** zbieranie ofiar w drodze loterii pieniężnych i fantowych; zbieranie wśród grona osób znajomych osobiście przeprowadzającemu zbiórkę; wybrane zbiórki koleżeńskie i szkolne na zasadach ustawowych;

- **Wyłączenie nie oznacza braku obowiązków:** zamiast ustawy o zbiórkach publicznych stosuje się właściwe regulacje (np. gry losowe, darowizny, sprzedaż/świadczenia);
- **Przypadki graniczne „miejsca publicznego”:** teren prywatny, impreza biletowana, zamknięty teren zakładu pracy – wymagają oceny ogólnodostępności w danych okolicznościach;

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Czy w zamian za wpłatę jest losowość albo świadczenie?

Jeśli tak – to najczęściej nie jest to zbiórka publiczna,
tylko loteria albo sprzedaż/świadczenie.

PYTANIE DO DYSKUSJI

Kiedy ustawa o zbiorce publicznych nie ma zastosowania

Jakie przykłady z naszej praktyki są „przypadkami granicznymi” zbiórki publicznej i co w nich decyduje o kwalifikacji?

[teren prywatny vs ogólnodostępny; wydarzenie biletowane; zbieranie „wśród znajomych”; akcje w zakładach pracy; zbiórki w Internecie]

Kto może być organizatorem zbiórki publicznej

Organizatorem zbiórki publicznej może być m.in. **organizacja pozarządowa lub podmiot wskazany w ustawie o działalności pożytku publicznego**, a także **komitet społeczny** powołany wyłącznie do przeprowadzenia zbiórki. W realiach OSP najczęściej organizatorem jest sama OSP; komitet społeczny jest rozwiązaniem wyjątkowym, wymagającym spełnienia ustawowych warunków (w tym formalnych oraz dotyczących osób powołujących).

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

ZBIÓRKA PUBLICZNA

ZGŁOSZENIE

WERYFIKACJA
FORMALNA

PUBLIKACJA NA
PORTALU

PROWADZENIE
ZBIÓRKI

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Zgłoszenie zbiórki publicznej i publikacja na portalu

- **Zasada legalności:** zbiórkę w miejscu publicznym prowadzi się dopiero po publikacji informacji o zgłoszeniu na portalu;
- **Minimum zgłoszenia:** cel, dane organizatora i osoby reprezentującej, sposób i miejsce, terminy oraz przewidywane koszty pokrywane z ofiar;
- **Podpis i umocowanie:** zgłoszenie elektroniczne wymaga podpisu (kwalifikowanego/zaufanego/osobistego); pełnomocnik dołącza pełnomocnictwo;
- **Ramy czasowe publikacji:** co do zasady 3 dni robocze (zgłoszenie elektroniczne) lub 7 dni roboczych (papierowe) po weryfikacji pól obowiązkowych;
- **Korekty i aktualizacja:** uzupełnienie braków w terminie 14 dni; zmiany w danych – zaktualizowane zgłoszenie w terminie 30 dni od zmiany (w tym zmiana celu tylko w granicach ustawy);

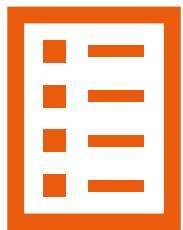
Kiedy może nastąpić odmowa publikacji zgłoszenia?

Odmowa zamieszczenia informacji o zgłoszeniu na portalu może nastąpić m.in. wtedy, gdy pomimo upływu terminu nie zostały zamieszczone sprawozdania z wcześniejszej zbiórki publicznej organizatora. Decyzja o odmowie jest wydawana w terminach wskazanych w ustawie (odrębnie dla postaci elektronicznej i papierowej).

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Odmowa zamieszczenia zgłoszenia na portalu zbiórek publicznych

- **Cel zbiórki jest niezgodny z prawem albo wykracza poza sferę zadań publicznych** (dla OSP w praktyce oznacza to konieczność powiązania celu z zadaniami publicznymi i opisanie go w sposób weryfikowalny w późniejszym rozliczeniu);
- **Do dnia wpływu zgłoszenia nie zamieszczono sprawozdania z poprzedniej zbiórki** na portalu, mimo upływu ustawowych terminów sprawozdawczych (mechanizm „blokujący” kolejną zbiórkę do czasu prawidłowego rozliczenia poprzedniej);
- **Odmowa następuje w formie decyzji administracyjnej** i w praktyce oznacza brak możliwości legalnego rozpoczęcia zbiórki publicznej wymagającej publikacji zgłoszenia na portalu;
- **Termin wydania decyzji o odmowie** wynosi: **3 dni robocze** dla zgłoszeń elektronicznych albo **7 dni roboczych** dla zgłoszeń papierowych;
- **Uwaga porządkująca:** odmowę (decyzja) należy odróżnić od sytuacji, gdy zgłoszenie ma braki formalne i nie zostaną one uzupełnione w terminie – wówczas zgłoszenie nie jest procedowane zgodnie z trybem ustawowym;

Prowadzenie zbiórki w terenie

Osoby zbierające ofiary w ramach zbiórki publicznej powinny posiadać **identyfikatory** zawierające: imię i nazwisko osoby zbierającej oraz informacje o nazwie, celu, organizatorze i numerze zbiórki. Identyfikator nie jest formalnością wizerunkową – ma znaczenie dowodowe i ochronne zarówno dla darczyńcy, jak i dla OSP.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Zbiórka w terenie identyfikator i minimum informacji dla darczyńcy

- **Identyfikator obowiązkowy:** imię i nazwisko kwestującego oraz informacja o organizatorze, celu i numerze zbiórki;
- **Weryfikacja legalności:** numer zbiórki powinien umożliwiać darczyńcy sprawdzenie zbiórki w portalu zbiórek publicznych;
- **Minimum informacji na stanowisku:** nazwa OSP, cel, numer zbiórki, termin, odesłanie do portalu (dobra praktyka: kod QR);
- **Kontrola OSP:** wykaz osób upoważnionych do kwestowania i obieg identyfikatorów (wydanie–zwrot);
- **Ostrożność w danych:** na identyfikatorze wyłącznie informacje niezbędne; brak zbędnych danych osobowych;

Sprawozdawczość zbiórki publicznej

W zbiórce publicznej funkcjonują dwa rodzaje sprawozdań:

- sprawozdanie z przeprowadzonej zbiórki (wartość i rodzaj zebranych ofiar) – w terminie 30 dni od zakończenia zbiórki;
- sprawozdanie ze sposobu rozdysponowania ofiar – co do zasady w terminie 3 miesięcy od zakończenia roku obrotowego (dla organizacji), a gdy środki nie zostały rozdysponowane – cyklicznie do momentu rozdysponowania.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Sprawozdawczość zbiórki publicznej - dwa sprawozdania i terminy

- **Sprawozdanie z przeprowadzenia zbiórki:** wartość i rodzaj zebranych ofiar – w ciągu 30 dni od zakończenia zbiórki;
- **Sprawozdanie z rozdysponowania ofiar (OSP):** co do zasady w ciągu 3 miesięcy od zakończenia roku obrotowego; jeśli ofiary nie zostały rozdysponowane – obowiązek powtarza się co roku aż do rozdysponowania;

- **Sprawozdanie z rozdysponowania (komitet społeczny):** w ciągu 30 dni od zakończenia 12-miesięcznego okresu po zakończeniu zbiórki; jeśli brak rozdysponowania – analogicznie po kolejnych 12 miesiącach;

- **Forma i miejsce:** sprawozdania przekazuje się do publikacji w portalu **zbiórek publicznych** na formularzach (elektronicznie/papierowo);
- **Braki i skutki:** sprawozdanie niekompletne wymaga uzupełnienia; brak publikacji sprawozdania może uniemożliwić uruchomienie kolejnej zbiórki;

Zbiórka dłuższa niż rok - sprawozdania okresowe i podpisy

Jeżeli zbiórka trwa dłużej niż rok, powstają obowiązki sprawozdań okresowych: co 6 miesięcy – w zakresie dotychczas zebranych ofiar, oraz co 12 miesięcy – w zakresie rozdysponowania ofiar (aż do rozdysponowania).

Sprawozdania elektroniczne muszą być podpisane przez osobę uprawnioną do reprezentacji organizatora podpisem kwalifikowanym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Zbiórka dłuższa niż 12 miesięcy - sprawozdawczość okresowa i podpisy

- **Sprawozdawczość okresowa** obowiązuje już w trakcie zbiórki: nie czeka się wyłącznie na jej zakończenie;
- **Rytm 6 miesięcy:** sprawozdanie z przeprowadzenia zbiórki składa się po każdym 6-miesięcznym okresie prowadzenia zbiórki (oraz po jej zakończeniu);
- **Rytm 12 miesięcy:** sprawozdanie z rozdysponowania ofiar składa się po każdym 12-miesięcznym okresie – aż do pełnego rozdysponowania;
- **Dlaczego to ważne w OSP:** model jest „dwufazowy” – najpierw wykazuje się wynik zbiórki, a następnie wykorzystanie środków, często z przesunięciem czasowym (np. zakupy/inwestycje);
- **Podpis i reprezentacja:** sprawozdania elektroniczne wymagają podpisu kwalifikowanego, zaufanego albo osobistego; papierowe – podpisu własnoręcznego. Należy zapewnić ciągłość umocowania osób podpisujących także przy zmianach w zarządzie;

PYTANIE DO DYSKUSJI

Rozliczalność i dowody co naprawdę działa w OSP

Jakie „minimum dowodowe” jest realistyczne w naszej OSP, aby zawsze móc wykazać pochodzenie i przeznaczenie środków?

Co najczęściej gubimy: opisy przelewów, zestawienia pośredników płatności, dokumenty wydania nagród, protokoły, potwierdzenia?

Jakie zmiany w tym zakresie powinniśmy wprowadzić w naszej OSP?

Darowizna

Darowizna polega na bezpłatnym świadczeniu na rzecz obdarowanego kosztem majątku darczyńcy. W praktyce OSP darowizny mają postać: przelewów, wpłat, darowizn rzeczowych (np. sprzęt, materiały) lub wsparcia usługowego, jeżeli jest przekazywane nieodpłatnie. Kluczowe jest zachowanie spójności: darowizna nie może być „ukrytą sprzedażą” – nie powinna zawierać obowiązkowego świadczenia wzajemnego.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Darowizna w OSP

- **Darowizna to umowa:** darczyńca dokonuje bezpłatnego przysporzenia na rzecz OSP kosztem własnego majątku;
- **Co może być darowizną:** pieniądze, rzeczy, prawa majątkowe; **użyczenie i nieodpłatne usługi** to wsparcie nieodpłatne, ale mogą wymagać odmiennej kwalifikacji i dokumentów;
- **Granica kluczowa:** darowizna nie obejmuje obowiązkowego **świadczenia wzajemnego** (jeżeli jest ekwiwalent – wchodzimy w sprzedaż/świadczenie);
- **Darowizna celowa i polecenie:** darczyńca może wskazać przeznaczenie środków, a OSP powinna być w stanie wykazać zgodność wykorzystania z tym wskazaniem;
- **Reprezentacja i potwierdzenie przyjęcia:** przyjmowanie i potwierdzanie darowizn odbywa się zgodnie z zasadami reprezentacji OSP (statut/uchwały), co zabezpiecza organizatora i porządkuje odpowiedzialność;

Darowizny internetowe

W przypadku darowizn przekazywanych przelewem lub przez pośredników płatności, praktycznie najważniejsze jest, aby możliwe było wykazanie wpływu środków na rachunek OSP. Dla darczyńców (zwłaszcza rozliczających odliczenia) znaczenie ma dowód wpłaty na rachunek obdarowanego oraz – w razie potrzeby – potwierdzenie otrzymania darowizny od obdarowanego. To standard dowodowy, który porządkuje relacje i ogranicza spory.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Darowizny internetowe

- **Trzy ścieżki wpływu = trzy zestawy dowodów:** przelew na rachunek OSP; płatność przez operatora płatności; wpłata przez platformę pośredniczącą (wpływ zbiorczy);
- **Minimum dowodowe przy pośrednikach:** wpływ na rachunek + zestawienia transakcji + informacja o opłatach/prowizjach + identyfikator wpłaty (numer/tytuł/oznaczenie kampanii);
- **Potwierdzenie darowizny:** kwota i data wpływu, dane darczyńcy (jeżeli nieanonimowy), dane OSP, cel darowizny (jeżeli celowa) – spójne z ewidencją księgową;
- **Darowizny cykliczne:** jednoznaczna informacja o cykliczności oraz możliwość zakończenia wpłat w prostym trybie (standard odpowiedzialności organizatora);
- **Bezpieczeństwo dostępu i kontrola:** ograniczony dostęp do paneli, kontrola wypłat/zwrotów, konsekwentne przypisywanie wpływów do inicjatyw dla zachowania rozliczalności;

Świadczenie wzajemne i sprzedaż na cele statutowe

Jeżeli osoba przekazująca środki otrzymuje w zamian towar, usługę, udział w wydarzeniu albo inny ekwiwalent, wówczas wsparcie może mieć charakter **odpłatny** (sprzedaż/świadczenie), a nie darowizny. W praktyce OSP dotyczy to m.in. sprzedaży cegiełek o określonej wartości użytkowej, biletów na wydarzenia, usług (np. odpłatne pokazy), a także sprzedaży przedmiotów w środowisku cyfrowym. Kwalifikacja ma konsekwencje w zakresie dokumentowania i obowiązków wobec nabywców.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Świadczenie wzajemne i sprzedaż na cele statutowe

- **Test kwalifikacji:** jeżeli wpłata jest warunkiem otrzymania towaru/usługi/udziału albo korzyści mają wymierną wartość, mamy do czynienia z **odpłatnością**, a nie z darowizną;
- **Sytuacje graniczne w OSP:** „cegiełka” z produktem, „bilet-cegiełka”, gadżet „w zamian za wpłatę”, pakiety korzyści dla wspierających – nazwa nie przesądza, decydują cechy świadczenia i warunki udziału;
- **Konsekwencje prawne odpłatności:** powstaje relacja sprzedaży lub świadczenia usług – OSP odpowiada za wykonanie świadczenia oraz za zgodność warunków z informacją przekazaną nabywcy (szczególnie istotne w działaniach internetowych);
- **Ryzyko mieszania form:** łączenie komunikatu „darowizna” z jednoczesną obietnicą świadczenia wzajemnego osłabia rozliczalność i może prowadzić do kwestionowania kwalifikacji (po stronie OSP i wspierającego);
- **Minimum dowodowe:** opis świadczenia, cena/zasady odpłatności, dowody przekazania świadczenia (np. wydanie/odbiór), ewidencja wpływów i kosztów – spójna z tym, co komunikowano odbiorcom;

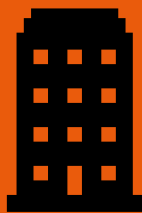

Wsparcie przedsiębiorców - darowizna a sponsoring

W relacji z przedsiębiorcami najczęściej występują dwie konstrukcje:

- **darowizna** – bez świadczenia wzajemnego; ewentualne podziękowanie ma charakter informacyjny, a nie „świadczenia”;
- **umowa sponsoringu/świadczenia** – gdy OSP zobowiązuje się do konkretnych działań promocyjnych lub świadczeń (np. ekspozycja logo według uzgodnionego zakresu).

Kluczowe jest, aby treść uzgodnień była spójna z rzeczywistym charakterem relacji i możliwa do obrony dowodowej.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Wsparcie przedsiębiorców - darowizna czy sponsoring

- **Test kwalifikacji:** jeżeli OSP zobowiązuje się do konkretnych działań na rzecz firmy (np. ekspozycja logotypu w uzgodnionym zakresie), wsparcie ma charakter umowny, a nie darowizny;
- **Podziękowanie a zobowiązanie:** podziękowanie ma charakter informacyjny; zobowiązanie promocyjne musi być opisane i rozliczalne (miejsce, forma, czas, zakres);
- **Minimalne dowody (darowizna):** dowód wpłaty / protokół przyjęcia darowizny rzeczowej + cel (jeżeli darowizna celowa) + potwierdzenie na potrzeby darczyńcy (jeżeli wymagane);
- **Minimalne dowody (sponsoring/świadczanie):** umowa + opis świadczeń OSP + dowody wykonania (np. dokumentacja fotograficzna, protokół) + ewidencja wpływu jako przychodu odpłatnego;
- **Ryzyko do uniknięcia:** nazywanie relacji „darowizną”, gdy w praktyce jest to świadczenie promocyjne – osłabia rozliczalność i zwiększa ryzyko sporu;

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

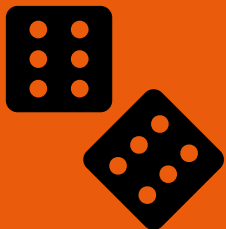
Loteria fantowa i bingo fantowe

- kiedy fundraising staje się grą losową

Loteria fantowa i bingo fantowe są formami gier losowych, w których wynik zależy od przypadku, a warunki określa regulamin. Dla OSP kluczowe jest odróżnienie:

- zbiórka publiczna to ofiary zbierane w miejscu publicznym,
- loteria fantowa to sprzedaż losów/dowodów udziału i losowanie nagród w ramach zasad gry.

Zastosowanie ma ustawa o grach hazardowych – a nie ustawa o zbiórkach publicznych.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

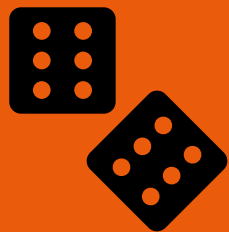
Loteria fantowa i bingo fantowe

- kiedy fundraising staje się grą losową

- **Test 4 warunków:** odpłatny udział → dowód udziału (los/kupon/karton) → rozstrzygnięcie zależne od przypadku → nagrody;
- **Loteria fantowa:** udział przez nabycie losu lub innego dowodu udziału; wygrane wyłącznie rzeczowe; wynik zależy od losowania;
- **Bingo fantowe:** udział przez nabycie kartonów z liczbami; przebieg i wynik zależą od losowania/liczb; wygrane rzeczowe;
- **To nie jest loteria:** licytacja/aukcja (wygrywa najwyższa oferta), konkurs wiedzy/umiejętności (brak przypadku), sprzedaż bez losowania;
- **Konsekwencja:** jeżeli spełnione są cechy loterii/bingo, stosuje się przepisy o grach hazardowych (właściwy tryb formalny), a nie zasady zbiórki publicznej;

Loteria fantowa - obowiązki

Co do zasady loterie fantowe lub bingo fantowe mogą wymagać **zgłoszenia** albo **zezwoleń** – zależnie od wartości puli wygranych oraz statusu organizatora. Ustawa przewiduje możliwość urządzania określonych loterii po dokonaniu zgłoszenia, przy zachowaniu terminu **nie później niż 30 dni przed rozpoczęciem**. Odrębne zasady dotyczą loterii o wyższej puli wygranych oraz przypadków przewidzianych dla organizacji pożytku publicznego.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Loteria fantowa i bingo fantowe

- tryb formalny i minimum obowiązków organizatora

- **Wybór trybu:** zgłoszenie albo zezwolenie zależy głównie od **puli nagród** w relacji do **kwoty bazowej** (zmiennej co roku) oraz od statusu organizatora (jeżeli ma znaczenie w danym przypadku);
- **Właściwość organów:** **zgłoszenie** kieruje się do właściwego organu celno-skarbowego, a **zezwozenie** uzyskuje się w trybie właściwym dla administracji skarbowej;
- **Regulamin jako podstawa legalności:** organizator, obszar i czas, liczba dowodów udziału i cena, pula i rodzaj nagród, sposób losowania, wydawanie nagród, reklamacje;
- **Minimalne wymogi prowadzenia gry:** proporcja wartości nagród do ceny dowodu udziału, zabezpieczenie losów/dowodów udziału, przejrzyste losowanie (komisja, protokół);
- **Zmiany i rozliczenie:** zmiany zasad wymagają trybu zgodnego z przepisami; po zakończeniu – rozliczenie puli nagród oraz wykazanie **przeznaczenia dochodu** na cel społecznie użyteczny;

PYTANIE DO DYSKUSJI

Internet i losowość gdzie są „czerwone linie”

Które elementy działań internetowych naszej OSP mogą nieświadomie „przesunąć” inicjatywę w stronę loterii albo odpłatności?

[losowanie „wśród wpłacających”; nagrody za wpłatę; „cegiełki online”; sprzedaż gadżetów bez jasnych zasad; komunikaty mogące sugerować świadczenie w zamian za darowiznę]

Fundraising w środowisku cyfrowym

- obowiązki informacyjne i odpowiedzialność

W działaniach fundraisingowych w środowisku cyfrowym OSP powinna pamiętać o trzech płaszczyznach:

- **identyfikacja podmiotu i kontakt** – podstawowe dane usługodawcy muszą być podane w sposób wyraźny i bezpośrednio dostępny;
- **regulamin i zasady korzystania** – przy świadczeniu usług drogą elektroniczną należy udostępnić regulamin przed zawarciem umowy, z opisem m.in. zakresu usług i trybu reklamacyjnego;
- **odpowiedzialność organizatora** – OSP odpowiada za rzetelność komunikatów, właściwe rozróżnienie darowizny od sprzedaży/świadczeń oraz za minimalne zabezpieczenia systemu (w tym ograniczenie dostępu osób nieuprawnionych, adekwatnie do rodzaju usługi).

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Odpowiedzialność OSP w fundraisingu cyfrowym

- **Najpierw kwalifikacja modelu wsparcia:** darowizna (bez świadczenia), sprzedaż, świadczenie wzajemne — od tego zależą obowiązki wobec wspierającego;
- **Minimum transparentności w kanale cyfrowym:** kto jest organizatorem, dane kontaktowe, zasady obsługi zgłoszeń i reklamacji, sposób rozliczania oraz potwierdzania wpłat, udostępnienie regulaminu w formie możliwej do utrwalenia;
- **Gdy pojawia się świadczenie (np. gadżet, dostęp, usługa):** rośnie ryzyko relacji konsumenckiej (w tym obowiązków informacyjnych i sporów o zwrot/realizację świadczenia) — komunikat musi odróżniać „podziękowanie” od „oferty”;
- **Loterie i Internet:** dopuszczalne jest informowanie o wydarzeniu i publikowanie regulaminu; wysokie ryzyko prawne powstaje, gdy mechanizm udziału i rozstrzygnięcia przenosi się do Internetu lub gdy wpłata online jest przedstawiana jako „udział w losowaniu”;
- **Zakres odpowiedzialności organizatora:** ryzyka cywilnoprawne (świadczenia/zwroty), konsumenckie (informacje/odstąpienia), organizacyjno-reputacyjne (spory w społeczności), a przy grach — także ryzyko administracyjne, potencjalnie dotyczące osoby pełniące funkcje w OSP;

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030**

„AKADEMIA FUNDRAISINGU DLA OSP” LEKCJA 4

Prawne aspekty zbiórek publicznych i fundraisingu

PREZENTACJA

opracowano w ramach Projektu

„Akademia fundraisingu dla OSP z Województwa Małopolskiego”

finansowanego ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030